

ANSWER KEY

FIRST YEAR HIGHER SECONDARY EXAMINATION JUNE 2022

PART-I/II/III

SUBJECT: SANSKRIT SASTRA.CODE NO: FY 19VERSION: D80 SCORES2 1/2 HOURS

Qn. No	Sub Qns	Answer Key/Value Points	Score	Total Score
1	क ख ग घ ङ. च छ ज	परः सन्निकर्षः संहिता इति लक्ष्मनाथ प्रकः अङ्कः १। दन्तावध इति लक्ष्मनाथ प्रकः अङ्कः १। अन्त्येधत्पूर्व इति लक्ष्मनाथ प्रकः अङ्कः १। अदेङ्गुणः इति लक्ष्मनाथ प्रकः अङ्कः १। वृत्ता वृत्तः इति लक्ष्मनाथ प्रकः अङ्कः १। स्ना श्युना श्युः इति लक्ष्मनाथ प्रकः अङ्कः १। वा शशि इति लक्ष्मनाथ प्रकः अङ्कः १। प्रथमा इति लक्ष्मनाथ प्रकः अङ्कः १।	1+1+1+1+1 +1	5
2		अन्त्येन इति संहिता आदिः मध्यगानां स्वस्थच सेवा स्यात् ।	2	
3		अचः परस्थ यश द्वे वा स्तः न त्वान्ति ।	2	
4		अनुश्वाश्च यथि परे परसवर्णः स्यात् ।	2	8
5		गुल्यव्यवविशेष परं कार्यं स्यात् ।	2	
6		अनुवृत्त कर्मणि द्वितीया स्यात् ।	2	
7		अपादान पञ्चमी स्यात् ।	2	
8		मेधु + अंश - मध्वंशः । धातु + अंशः - धानंशः । मृ + आकृतिः - मृकृति । प्रककश्च प्रककाऽङ्कः ।	1+1+1+3	

Qn. No	Sub Qns	Answer Key/Value Points	Score	Total Score
9		<p>उद् + श्रानम</p> <p>उद् श्रानम = उद् : श्रानो श्रानमाः पूर्वश्च</p> <p>उद् श्रानम = इति इति श्रानो</p> <p>उद् श्रानम = श्रानि च ॥</p> <p>इति अचित लेशनाय नामः अद्भिः कर्मः।</p>	3	
10		<p>शम्भुश्च + राजन ।</p> <p>शम्भु रं राजन - संसज्जुषो रं ॥</p> <p>शम्भु राजन - शानि</p> <p>शम्भु राजन - क्लृप्तपूर्वश्च दीर्घाः।</p>	3	9
11		<p>वाक् ईशः - वागीशः</p> <p>शमश्च शीत - शमश्चन</p> <p>अप मथम - अमथम ।</p>	3	
12		<p>हलन्त्यम्, नीचैश्चुदान्तः, समाहारः</p> <p>श्वरितः, श्रुष्टिडन्तपदम् ।</p>	4	
13.		<p>ह्र + ष = ह्रथ - अथ</p> <p>विष्ठा + ष = विष्ठाव - आव्</p> <p>गै + अकः = गायकः - आथ</p> <p>पौ अकः = पावकः = आव् ।</p> <p>अचित लेशनाय चतुष्कः कर्म ।</p>	4	12
14.		<p>शमश्चोत्, षष्मश्चः, सन्नच्युतः,</p> <p>शमश्चोत् इति अचितोत्तर लेशनाय</p> <p>चतुष्कः कर्म ।</p>	4	

Qn. No	Sub Qns	Answer Key/Value Points	Score	Total Score
15		प्राणिकार्यमात्रं लिङ्गमात्राधादिव्यं, परिमाणमात्रं, संख्यामात्रं च प्रथमा श्रुत्यात् । उच्यते, नीचैः इत्यादि उदाह- रणानि । इति लेश्वनाय चतुष्टयं द्वयम् ।	(2+2) (4)	
16		अ इ उ ए, ऋ लृक्, ए औङ्, ए औच्य ह्रस्ववर्णं लृ ए लेश्वनाय चतुष्टयं द्वयम् ।	6	6
17		दुवमपायेऽपादानम् अपादानं पञ्चमी । कर्मणाथमाभिप्रानि स सम्प्रदानम् - सम्प्रदानं चतुर्थी । आधाशोऽधिकरणम् - सप्तम्यधिकरणं च ।	(6)	
		श्वे विभागः :		
18		(क) अन्नं भृष्टः (ख) पञ्च (ग) ध्यानम् (घ) वन्यम् । (ङ) प्रत्यक्षम् (च) अनुमानम् (छ) सुखम् (ज) समवायः ॥	1+1+1+1 +1	5
19		परमपरं चैति द्विविधं सामान्यम् ।	2	
20		गन्धवत्त्वं वृत्तित्वाः लक्षणम् ।	2	
21		शुद्धाद्युपलब्ध्यसाधनमिन्द्रियं मनः ।	2	
22		चतुर्विधम् । अणु मत्त दीर्घं, द्रुतं चानि ।	2	8
23		द्विविधं । शीतोष्णानुष्णशीतमहात् ।	2	
24		संज्ञा संज्ञी संबन्धज्ञानं उपमिति ।	2	
25		ज्वं द्रव्याण्यै । पृथिवी, अप, तेजो वायु आकाश, काल । दिव्य आत्म, मनः च	3	

Qn. No	Sub Qns	Answer Key/Value Points	Score	Total Score
26		संख्यम् - आपिनः योगः - पतञ्जलिः न्यायः - गौतमः	3	
27		कार्येण कारणेण वा सह संवाच्येण सम्बन्धे सम्बन्धे सहकार्येण असम्बन्धे कारणम् । यथा तन्तु- संयोगः पटस्य तन्तुरूपं पटस्यरूपम् ।	3	9
28		प्रतिज्ञा, हेतु, उदाहरण, उपनय, निगमनाः	3	
29		हेत्वाभासाः पञ्चविधाः - सव्याभिचार विरुद्ध सत्प्रतिपक्ष, असिद्ध, बाधिताः उच्यन्ते नैखनय चतुश्चक्राः देयाः ।	4	
30		अपवर्णम्, अनुभवम् यथार्थानुभवः - अपवर्णम् ↓ अनुभवः अपवर्णम् स्मृतिः	4	
31		संयोगः, संयुक्तसम्वापः, संयुक्तसम्बन्धसम्- वापः, सम्वापः, सम्बन्धसम्वापः, विशेषण - विशेष्यभावः च ।	4	12
32		अस्मात् पदान् अपसर्थात्त्वोद्गम्यः इति ईश्वर- सङ्केतः शक्यते । अस्मात् घटपदान् अपसर्थात् ।	(4)	
33		इन्द्रियार्थं सान्ने कर्षणं ज्ञानं प्रत्यक्षम् द्विविधम् - निर्विकल्पकं, सविकल्पकं च । षड्विधः - संयोगः इत्यादि - - - ।		6
34		व्याप्तिज्ञानम्, लिङ्गदर्शनम्, व्याप्तिस्मरणं परमार्थः, अनुमीतेः । अहानसादौ धूमवहन्योः सहचारज्ञानम् । यत् यत् धूमः तत्तत्र वाहनेः । पर्वतो धूमस्य दर्शनम् । पर्वतो धूमवान् - - - इत्यादि	(6)	